Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2025–2026

21 501-32 Landbouw- en Visserijraad

Nr. 1811

BRIEF VAN DE MINISTER EN STAATSSECRETARIS VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSELZEKERHEID EN NATUUR

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 5 juni 2026

Op 26 mei jl. vond de Landbouw- en Visserijraad (hierna: Raad) plaats in Brussel. Met deze brief informeren wij de Kamer over de uitkomsten van de Raad. Tevens informeert de staatssecretaris de Kamer over het bereikte akkoord over de EU-Verordening Welzijn en traceerbaarheid honden en katten.

I. Verslag Landbouw- en Visserijraad d.d. 26 mei 2026

Betaalbaarheid en beschikbaarheid van meststoffen in de EU – Actieplan Meststoffen

Tegen de achtergrond van schommelende inputprijzen voor boeren, onder andere voor kunstmest, onder meer door de afsluiting van de Straat van Hormuz, sprak de Raad over de betaalbaarheid en beschikbaarheid van meststoffen in de EU. Dit werd in gezamenlijkheid besproken met het op 19 mei jl. door de Europese Commissie (hierna: Commissie) gepubliceerde Actieplan Meststoffen (hierna: Actieplan). Het Actieplan is een vervolg op de Commissiemededeling uit 2022 ten aanzien van de betaalbaarheid en beschikbaarheid van meststoffen. De daarin genoemde maatregelen zijn nog steeds relevant, maar niet meer toereikend gezien de huidige geopolitieke situatie. Het Actieplan stelt maatregelen voor op de korte, middellange en lange termijn. Structurele doelstellingen van het Actieplan zijn het versterken van de open strategische autonomie van de EU, onder andere door de productie van meststoffen in de EU op te schalen, de transitie naar duurzame, biologisch en circulaire meststoffen te versnellen en efficiënt nutriëntenbeheer en -gebruik te stimuleren. Daarnaast is het bevorderen van voorspelbaarheid en transparantie in de hele toeleveringsketen door nauwe monitoring van voorraden en marktprijzen en het faciliteren van dialoog tussen marktpartijen een prioriteit. Op de korte termijn gaf de Commissie aan de meest zwaar getroffen boeren te kunnen compenseren met de resterende middelen uit de landbouwreserve van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB).

kst-21501-32-1811
ISSN 0921 - 7371
's-Gravenhage 2026

De Commissie onderzoekt of dit bedrag (met circa € 200 miljoen) kan worden opgehoogd uit andere EU-fondsen. De Commissie gaf aan ook meer flexibiliteit te creëren voor lidstaten in het besteden van GLB-middelen en benoemde de vrijstelling van *Most Favoured Nation*-tarieven voor kunstmest, de verlaging van de opslag op importtarieven van kunstmest onder CBAM naar 1%, naast de recente goedkeuring van het tijdelijk staatssteunkader in verband met prijsschokken.

Verder gaf de Commissie aan het gebruik van bepaalde vormen van digestaten mogelijk te willen maken in de ruimte voor RENURE onder de Nitraatrichtlijn en in te zetten op betere implementatie van regels die de bedrijfspraktijk raken, bijvoorbeeld ten aanzien van kalenderlandbouw. Tot slot gaf de Commissie aan ontwikkelingen op het gebied van onderzoek en innovatie te willen stimuleren, gezien de kansen voor biogebaseerde meststoffen.

Lidstaten gaven aan het Actieplan van de Commissie te verwelkomen, maar benadrukten tegelijkertijd ook dat de voorgestelde maatregelen niet direct de uitdagingen die worden ervaren, kunnen verhelpen. Meerdere lidstaten gaven aan zorgen te hebben over het zaaiseizoen van 2027, door de stijgende inputprijzen en daaruit volgend concurrentienadeel en ook vanwege extreme weersomstandigheden zoals droogte en grote hoeveelheden regen. Daarom konden de ambities van de Commissie om de productie van meststoffen in de EU en markttransparantie te bevorderen op veel steun rekenen. Veel lidstaten gaven aan in te zetten op het verzekeren van productie in de EU, naast het ontwikkelen van alternatieve meststoffen. Veel lidstaten vroegen of de Commissie kon verhelderen over welke flexibiliteit geboden zal worden ten aanzien van GLB-middelen.
Nederland bevestigde dat de situatie voor boeren steeds lastiger wordt en gaf aan tevreden te zijn met de prominente plek van biogebaseerde en circulaire meststoffen in het Actieplan. Nederland stipte ook de fossiele basis van de kunstmest die boeren gebruiken aan en pleitte voor een meer economische duurzame inzet. Meerdere lidstaten deelden dit standpunt met Nederland en gaven aan dat de inzet op een circulaire economie belangrijk is om het concurrentievermogen van de EU te borgen. Enkele andere lidstaten gaven aan zorgen te hebben over klimaatinstrumenten zoals het *Emission Trading System* (ETS-systeem) en het *Carbon Border Adjustment Mechanism* (CBAM). De kabinetsappreciatie van het Actieplan zal naar verwachting eind juni door middel van een BNC-fiche met de Kamer worden gedeeld.

Handelsgerelateerde landbouwvraagstukken

De Commissie informeerde zoals gebruikelijk de Raad over de laatste handelsontwikkelingen en de stand van zaken van lopende bilaterale onderhandelingen over handelsakkoorden. Dit mede tegen de achtergrond van de situatie in het Midden-Oosten en de impact daarvan op de stijging van kosten voor transport, energie en kunstmest. De Commissie ging daarbij in op het recent bereikte politieke akkoord tussen het Europees Parlement en de Raad over de implementatie aan EU-zijde van de Turnberry-*deal* met de Verenigde Staten, de lopende gesprekken met Canada over dierlijke producten, de voorbereidingen voor de volgende stappen in het akkoord met Australië en de gesprekken over o.a. sanitaire en fytosanitaire afspraken met het Verenigd Koninkrijk. Ook werd de inzet voor de gesprekken met de Verenigde Arabische Emiraten, Thailand en Maleisië aangestipt. Met betrekking tot het EU-Mercosur-akkoord gaf de Commissie aan dat de voorlopige toepassing van de handelsafspraken op 1 mei jl. is ingegaan en dat dit kansen biedt voor de agro-export, terwijl

tegelijkertijd de gevoelige landbouwsectoren worden beschermd. De EU blijft voedselveiligheidsstandaarden strikt monitoren en handhaven.

De negatieve gevolgen van de geopolitieke situatie in het Midden-Oosten op de inputprijzen (kunstmest, energie) en de hogere voedselprijzen en inflatie die daar op termijn mogelijk uit voortvloeien, leidden tot brede zorgen onder lidstaten, waarbij ook verwezen werd naar de interventies over het Actieplan. Enkele lidstaten pleitten nogmaals voor opschorting van CBAM voor meststoffen of voor steunmaatregelen. Een aantal lidstaten, waaronder Nederland, dankte de Commissie voor de doorlopende inzet bij de afspraken met de VS, waarbij de hoop werd uitgesproken dat de handelsrelatie verder stabiliseert. Ook werd de voorlopige toepassing van het EU-Mercosur-akkoord verwelkomd waar een enkeling nog kritisch was. Nederland en een aantal andere lidstaten benadrukten de geopolitieke relevantie van handelsakkoorden, die bijdragen aan diversificatie van handelsstromen en het verlagen van kwetsbaarheid op de internationale markten. Een aantal lidstaten wees de Commissie op het belang van een actualisatie van de eerdere studie naar de cumulatieve economische effecten van handelsakkoorden op de landbouw uit 2024 (*Joint Research Centre, Cumulative economic impact of upcoming trade agreements on EU agriculture*). Het belang van het borgen van de Europese productie- en dierenwelzijnstandaarden werd door meerdere lidstaten benadrukt, evenals de noodzaak van doorlopende monitoring door de Commissie en een snel optreden bij problemen. Daarbij wees Nederland ook op de belangrijke rol die organisaties als de Wereldhandelsorganistatie (WTO) en de Wereldorganisatie voor Diergezondheid (WOAH) hebben om onder meer concurrentiekracht en hogere standaarden te borgen. Enkele lidstaten wensten meer actieve promotie van EU-producten richting derde landen. Nederland pleitte daarbij, conform de motie-Verkuijlen (Kamerstuk 21 501-04, nr. 297), voor een actievere rol die de Europese agro-tech- en kennisexport kan spelen in het verbeteren van de voedselzekerheid in kwetsbare landen. Tevens vroeg Nederland aandacht voor heldere communicatie met het bedrijfsleven om beter te kunnen profiteren van de kansen die handelsakkoorden bieden.

Tot slot werd door meerdere lidstaten expliciet stilgestaan bij de situatie in Oekraïne en het belang de economie daar te blijven steunen via handelsafspraken. Enkele lidstaten keken daarbij ook al vooruit naar de EU-toetredingsonderhandelingen met Oekraïne. Ook werd opgeroepen tot zwaardere maatregelen richting Rusland en Belarus.

Diversenpunt: Herkomstetikettering

Oostenrijk, Italië en Frankrijk agendeerden herkomstetikettering, met een pleidooi om meer transparantie voor de consument en meer zichtbaarheid voor EU-producenten. Deze drie lidstaten vroegen de Commissie om zo snel mogelijk te komen met een voorstel tot een herziening en uitbreiding van de Europese algemene levensmiddelenverordening over de verplichting van oorsprongsetikettering (Verordening (EU) 1169/2011) naar zoveel mogelijk levensmiddelen. Deze lidstaten konden rekenen op uitgesproken steun van 12 andere lidstaten. De lidstaten benoemden daarbij het belang van het vinden van een balans tussen het informeren van consumenten, het beoogde concurrentievoordeel en de mogelijke bijkomende administratieve lasten voor producenten en beïnvloeden van de werking van de interne markt. Nederland pleitte dan ook voor het beter in beeld krijgen hoe de behoefte van consumenten zich verhoudt tot mogelijke administratieve lasten door middel van een impactanalyse. Daarnaast gaf Nederland aan voorstander te zijn van het harmoniseren van wetgeving rondom herkomstetikettering door het aanpassen van de Europese algemene levensmiddelenverordening.

Diversenpunt: Voortdurende crisis in de zuivelsector

Litouwen vroeg aandacht voor de zuivelsector in Litouwen vanwege sterk dalende melkprijzen, stijgende kosten (onder andere mest- en brandstofkosten) en marktonzekerheid. Dit punt kon rekenen op steun van verschillende andere lidstaten, die vroegen aan de Commissie om snel in te grijpen door bijvoorbeeld particuliere opslag van overschotten mogelijk te maken, financiële steun uit de EU-landbouwreserves mogelijk te maken en de interventieprijzen voor boter en magere melkpoeder te herzien. De Commissie toonde begrip voor de situatie en zei zich bewust te zijn van de lage melkprijzen. Tegelijkertijd gaf de Commissie aan dat prijzen aan het stabiliseren zijn en de situatie verbetert. De Commissie benadrukte de markt nauwlettend te blijven monitoren, in te grijpen als dat nodig is en momenteel een scherpe, maar geen ongebruikelijke marktcorrectie te zien. Nederland heeft niet geïntervenieerd bij dit punt.

Diversenpunt: Derogatie N+2-regel ELFPO

Bulgarije agendeerde dit voorstel om af te wijken van de N+2 betalingsregel voor het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) voor financieel jaar 2026 vanwege de aanhoudende druk op de sector en administratieve lasten. Bulgarije werd daarin gesteund door acht lidstaten, waarbij één lidstaat de wens te kennen gaf dit onderwerp te bespreken in de Europese Raad vanwege de samenhang met het Meerjarig Financieel Kader. De Commissie reageerde met begrip op de zorgen van Bulgarije, maar wees ook op de mogelijkheden voor lidstaten zelf om de programmering binnen het huidige GLB aan te passen. Nederland heeft niet geïntervenieerd.

Diversenpunt: Classificering van sojaproductie onder de ILUC-verordening

Oostenrijk uitte kritiek op het voornemen van de Commissie om soja te classificeren als hoog risico in het kader van de zogenoemde ILUC-wetgeving (indirecte veranderingen in landgebruik). Een classificatie van soja als hoog-ILUC-risico zou betekenen dat soja niet zonder meer kan meetellen voor hernieuwbare energiedoelstellingen zoals vastgelegd in de Richtlijn hernieuwbare energie II (RED II). Volgens Oostenrijk zou het uniform classificeren van soja uit de EU en van soja van buiten de EU het strategische belang van soja voor de Europese eiwitstrategie ondermijnen en de importafhankelijkheid van soja uit derde landen vergroten. Daarnaast wezen een aantal lidstaten erop dat een dergelijke classificatie zou resulteren in extra administratieve lasten voor Europese producenten. Verschillende lidstaten riepen de Commissie daarom op de classificatie te herzien en soja vanuit de EU, in tegenstelling tot soja uit derde landen, als laag-ILUC-risico aan te merken. Nederland erkende de zorgen van Oostenrijk, maar gaf tegelijkertijd ook aan zich nog te beraden op een oplossingsrichting. In haar reactie gaf de Commissie aan begrip te hebben voor de zorgen van de sector, maar een mondiale aanpak noodzakelijk te achten, aangezien het juridisch en wetenschappelijk twijfelachtig zou zijn om soja uit de EU anders te classificeren dan soja van buiten de EU. De Commissie benadrukte dat de invoering van de classificatie geleidelijk zal verlopen en dat zij werkt aan een nieuwe eiwitstrategie.

Diversenpunt: Extreme weersomstandigheden – Droogte

Slowakije agendeerde de aanhoudende droogte en de gevolgen voor de landbouwproductie en verzocht de Commissie om middelen uit de GLB-landbouwreserve beschikbaar te stellen om compensatie mogelijk te maken. Slowakije kon hierbij rekenen op de bijval van verscheidene lidstaten, die wezen op de structurele impact van klimaatverandering op

productiecapaciteit en het verwezenlijken van lange termijn oplossingen en flexibiliteit in huidige steunmogelijkheden. De Commissie benoemde de mogelijkheid van lidstaten om rekening te houden met klimaatverandering in Nationaal Strategische Plannen en staatssteun. Nederland intervenieerde niet.

Diversenpunt: Bosindicatoren

Zweden, gesteund door meerdere lidstaten, bracht een diversenpunt in over indicatoren voor en monitoring van duurzaam bosbeheer. In de EU-bosstrategie voor 2030 had de Commissie aangekondigd om indicatoren voor duurzaam bosbeheer te willen realiseren voor doelen in relatie tot (bos)gezondheid, biodiversiteit en klimaat. De indieners benadrukten dat indicatoren voor duurzaam bosbeheer vooral op nationaal, of zelfs regionaal niveau gesteld moet worden, vanwege de grote verschillen tussen Europese bossen en het beheer daarvan. De Commissie werd door lidstaten gevraagd aan te tonen wat de toegevoegde waarde is van het stellen van indicatoren en bandbreedtes in duurzaam bosbeheer op het niveau van de EU. Deze lidstaten vroegen de Commissie het subsidiariteitsbeginsel in acht te nemen en om dubbel werk te vermijden. Nederland heeft niet geïntervenieerd bij dit punt. De Commissie benadrukte het belang van actief en lokaal beheer van bossen, voor het bio- en klimaatbeleid in de EU en de multifunctionele functie van bossen in de EU-bosstrategie voor 2030. Daarnaast gaf de Commissie aan op dit moment geen nieuwe richtsnoeren te voorzien en nauw te willen samenwerken met de verschillende lidstaten.

Diversenpunt: Terugkoppeling EU-directeurenoverleg GLB

Het Cypriotisch voorzitterschap gaf een terugkoppeling van de EU-directeurenbijeenkomst GLB, die plaatsvond van 28–30 april jl. in Cyprus. Nederland was ambtelijk vertegenwoordigd bij deze bijeenkomst, waarbij alle EU-lidstaten aanwezig waren. Tijdens de bijeenkomst is gesproken over de voortgang van het nationaal strategisch GLB-plan (GLB-NSP) en het toekomstige GLB als onderdeel van het Nationaal en Regionaal Partnerschapsplan (NRPP) voor de periode 2028–2034. Nederland heeft dit punt aangehoord.

Diversenpunt: Terugkoppeling EU-directeurenoverleg bos(bouw)

Het Cypriotisch voorzitterschap gaf een terugkoppeling van de EU-directeurenbijeenkomst bos(bouw), die plaatsvond van 27–29 april jl. in Cyprus. Nederland was ambtelijk vertegenwoordigd bij deze bijeenkomst, waarbij 23 EU-lidstaten aanwezig waren. Tijdens de bijeenkomst is gesproken over bosbrandbeheersing in combinatie met biodiversiteitsbehoud. De Commissie benadrukte ook hier het verband tussen natuurbeheer, veerkracht en preventie van natuurbranden. Nederland heeft dit punt aangehoord.

Diversenpunt: Aalscholvers

Tsjechië vroeg onder dit diversenpunt, met steun van tien andere lidstaten, om de ontwikkeling van een gezamenlijk beheerplan van de aalscholver. Volgens Tsjechië is de populatie aalscholvers in sommige Europese regio's dermate toegenomen dat er toenemende druk ontstaat op de visserij- en aquacultuursector en op watersystemen in verschillende lidstaten. Het *European Inland Fisheries and Aquaculture Advisory Commission* (EIFAAC) van de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Natie (FAO), heeft een kader opgesteld voor een beheerplan van de aalscholver, dat volgens de bedoelde lidstaten de basis kan zijn

van een Europees beheerplan. Deze lidstaten wezen op het belang van stakeholderbetrokkenheid en regionale coördinatie tussen lidstaten bij de verdere uitwerking. Zeven lidstaten gaven mondeling steun tijdens de Raad. Nederland heeft begrip getoond voor de schade die de aalscholvers in verschillende lidstaten veroorzaken en heeft daarbij steun uitgesproken voor de ontwikkeling van een gezamenlijke aanpak, op basis van wetenschappelijke onderbouwing. In lijn met de aangenomen motie Kostic en Bromet (Kamerstuk 21 501-32, nr. 1756) heeft Nederland daarbij aangegeven dat het verplicht doden van aalscholvers geen onderdeel kan zijn van een beheerplan en dat het op dit moment te vroeg is om een besluit te nemen over het bejaagbaar maken van de aalscholver onder Annex II van de Vogel- en Habitatrichtlijn. In reactie hierop gaven enkele lidstaten aan dat zij enkel vragen om oplossingen om aalscholverpopulaties in specifieke gebieden beter te kunnen beheren, omdat de sterk gegroeide populaties in sommige gebieden disproportioneel veel schade opleveren, zowel economisch als ecologisch. Het beheer zou de bescherming van de aalscholverpopulatie niet in de weg mogen zitten en altijd op vrijwillige basis zijn. Deze lidstaten gaven aan dat zij vinden dat de huidige wetgeving onvoldoende mogelijkheden biedt voor effectief beheer en dat daarom aanpassing van de wetgeving nodig is. Eurocommissaris Roswall erkende de problematiek in sommige EU-lidstaten en beaamde dat een gezamenlijke aanpak op EU-niveau voordelen heeft boven een aanpak op lidstaatniveau. De Commissie wil dit proces faciliteren op basis van wetenschappelijke informatie. Daarnaast gaf de Eurocommissaris aan dat er ook oog moet blijven voor andere drukfactoren op visbestanden, zoals overbevissing, milieuvervuiling en habitatdegradatie.

II. EU-Verordening Welzijn en traceerbaarheid honden en katten

Op 22 mei jl. heeft de Raad Buitenlandse Zaken ingestemd met de EU-Verordening inzake het welzijn en de traceerbaarheid van honden en katten. De verordening stelt communautaire eisen voor welzijn en gezondheid van honden en katten bij fok en handel, alsmede eisen aan de traceerbaarheid.
Deze stemming volgde nadat het Europees Parlement op 28 april jl. in eerste lezing zijn standpunt over de overeengekomen tekst conform de in december jl. door de Raad goedgekeurde compromistekstversie had vastgesteld.
De verordening zal 20 dagen na publicatie in het Publicatieblad van de Europese Unie in werking treden. Twee jaar na deze datum zal de verordening daadwerkelijk van toepassing zijn, waarbij enkele artikelen later van toepassing zullen worden, zoals de artikelen die nog worden uitgewerkt in gedelegeerde handelingen.
Deze verordening is de eerste op EU-niveau op het gebied van dierenwelzijn bij honden en katten en betekent een belangrijke verbetering voor het dierenwelzijn van honden en katten in Europa. Door EU-brede harmonisatie van standaarden ten aanzien van traceerbaarheid, welzijn en fokkerij zal illegale handel effectiever bestreden kunnen worden en zal het dierenwelzijn in alle lidstaten beter geborgd zijn. In de eerstvolgende verzamelbrief «Dieren buiten de veehouderij en dierproeven» zal de Kamer nader worden geïnformeerd over deze verordening.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
J. van Essen

De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
S.P.A. Erkens